

AZ EU BIODIVERZITÁS STRATÉGIÁJA 2030-RA

Az Európai Állatkertek és Akváriumok Szövetségének (EAZA)
válasza

2020 Június

© European Association of Zoos and Aquaria (EAZA)

Elnök: Thomas Kauffels, Igazgató, Opel-Zoo, Germany

Ügyvezető: Myfanwy Griffith, myfanwy.griffith@eaza.net

Szerkesztők:

Természetvédelmi és Populációgazdálkodási Igazgató: Danny de Man, danny.de.man@eaza.net

EU Policy Manager (Brüsszel): Tomasz Rusek, tomasz.rusek@eaza.net

c/o Artis Royal Zoo
PO Box 20164
1000 HD Amsterdam
The Netherlands

Phone: +31 20 520 0750
Email: info@eaza.net
Website: www.eaza.net
EU Transparency Register: 058910411877-30

Fedőlap: A 400 EAZA Ex Situ Program (EEP) között az EAZA természetvédelmi partnerségeinek egyik ikonikus példája a szakállas keselyű (*Gypaetus barbatus*), amely az EU madárvédelmi irányelvnek I. mellékletében felsorolt faj. A Keselyűvédelmi Alapítvány által irányított EEP állatkeretek és tenyésztési központok hálózatát egyesíti. Létfontosságú szerepet játszik a szakállas keselyű európai természetes elterjedési területének helyreállításában, amellett, hogy készségeket, ismereteket és pénzeszközöket biztosít, és bevonja a helyi közösségeket e faj és élőhelye védelmébe.

Fotó: © [Hansruedi Weyrich](#)

Az EAZA-t ebben a munkában az Európai Unió LIFE civil szervezetek támogatási programja támogatja. Az Európai Unió nem felelős a kiadványokban és / vagy a támogatásban részesülő tevékenységekkel kapcsolatos összefüggésben megjelenő nézetekért.

Az EU biodiverzitási stratégiája 2030-ra: az EAZA válasza

Az EAZA Tanács által elfogadott állásfoglalás. 2020 június

Az EAZA üdvözi az Európai Bizottság, az EU-2030-as biodiverzitás stratégiára vonatkozó javaslatát. Felhívással élünk a tagállamok és az Európai Parlament felé, hogy támogassák a stratégiát, és mutassanak példát a világ felé egy Erős Globális Biodiverzitási keretrendszer megteremtésének irányába.

A több mint 400 tagállami intézményből álló EAZA közösség készen áll arra, hogy 48 országban, köztük 25 EU-tagállamban, hozzájáruljon a stratégia és célkitűzéseinek sikeréhez.

Ebben a dokumentumban a stratégia azon pontjaira adott válaszainkat mutatjuk be, amelyek a legmegfelelőbbek a progresszív állatkertek és akváriumok küldetésének megőrzése, oktatása és kutatása területén. Másodsor, számos javaslatot teszünk a stratégia kiegészítésére, és kiemeljük azokat a szempontokat, amelyek véleményünk szerint további hangsúlyt érdemelnek a 2020 utáni globális biodiverzitási keret felé vezető úton. Harmadsorban felvázoljuk a stratégia azon területeit, amelyekben az EAZA közösség az EU-nak, annak tagállamainak és más partnereinek felajánlható speciális szakértelemmel bír.

A következő válaszokat szeretnénk megfogalmazni a javaslat válaszában:

1. Feleljenek meg magas szintű elvárásoknak,
2. Teljes mértékben használják ki a progresszív állatkertek és akváriumok lehetőségeit,
3. Hangsúlyozzák a fajok védelmét,
4. Alkalmazzanak integrált Egységes Terv Megközelítést (One Plan Approach) a megőzésre,
5. Gondoskodjanak a biodiverzitás fenntartható és legális módon megvalósuló felhasználásáról.

1. AZ AMBÍCIÓ MEGVALÓSÍTÁSA

Az ENSZ biológiai sokféleséggel kapcsolatos évtizede, amelynek az EU biológiai sokféleséggel kapcsolatos 2020-as stratégiája része volt, nagyrészt nem biztosította, hogy 2020-ra az ökoszisztémák ellenállóak legyenek, és továbbra is alapvető szolgáltatásokat nyújtsanak, ezáltal biztosítva a bolygó élővilágának sokszínűségét, hozzájárulva az emberi jóléthez és a szegénység felszámolásához¹.

Ehelyett az IPBES² arra figyelmeztetett, hogy a természet hanyatlásának megállítása csak alapvető gazdasági, társadalmi, politikai és technológiai változásokkal lehetséges. Néhány hónappal a globális értékelés után a SARS-CoV-2 világjárvány határozottan figyelmeztetett bennünket arra, hogy az éghajlati válság és a biológiai sokféleség válságának kiváltása mellett a természettel való kiegyensúlyozatlan kapcsolatunk emberi egészség válsághoz is vezetett.

Üdvözljük, hogy a Bizottság a Biológiai Sokféleség Stratégiát (Biodiversity Strategy) – az EU válaszát a biológiai sokféleség válságára – az EU Zöld Irányvonalának (EU Green Deal) központi elemeként pozicionálja. **Felszólítjuk az EU tagállamait és partnerországait, hogy cselekedjenek a stratégia célkitűzése szerint.** A Stratégia és az EU Zöld Irányvonalának megvalósítása ugyanolyan fontos az ökoszisztéma-szolgáltatások biztosításához, amelyektől mi, emberek, függünk, miután a természet **központi értékének védelmét** szolgálja.

Támogatjuk a stratégia természet védelmére és helyreállítására irányuló céljait, valamint az ebben rejlő, az európai ökoszisztémák állapotának javítására irányuló potenciált. Reméljük, hogy a javasolt **irányítási keretrendszer** segíteni fog a végrehajtás korábbi akadályainak leküzdésében, és széles körben **mozgósítja az erőforrásokat** és az érdekelt feleket egy valódi átalakítást eredményező változás érdekében.

A tervként szolgáló stratégiával arra számítunk, hogy **az EU szilárd vezető szerepet tölt be a 2020 utáni globális biológiai sokféleségi keret felé, amely ambiciózus, mérhető és megvalósítható célokon alapul.**

2. A PROGRESSZÍV ÁLLATKERTEK ÉS AKVÁRIUMOK ADTA POTENCIÁL TELJESKÖRŰ HASZNÁLATA

2.1. Üdvözljük a Stratégia állatkertre és akváriumokra, mint partnerre való hivatkozását a biológiai sokféleséggel kapcsolatos tudatosság növelésében.

A progresszív állatkertek és akváriumok kulcsfontosságú szerepet játszanak a természettel kapcsolatos attitűdök, érzelmek, ismeretek és viselkedés befolyásolásában. Az EAZA ezért büszkén csatlakozott az EU által vezetett Globális Biológiai Sokféleség Koalícióhoz, ([Global Biodiversity Coalition](#)) amelyre a stratégiában hivatkoznak, amelynek célja, hogy fokozza a figyelemfelkeltő erőfeszítéseket a világ minden táján. Végtére is, "csak azt őrizzük meg, amit szeretünk, csak azt fogjuk szeretni, amit megértünk, és csak azt fogjuk megérteni, amit megtanítanak nekünk³".

Az EAZA tagintézményekben a hivatásos oktatók csapatai számos formális és informális oktatási módszert alkalmaznak a különböző társadalmi-gazdasági háttérű gyermekek és felnőttek tanítására és inspirálására. Együtt menedzseljük az **EAZA Ex Situ Programok (EEP)** oktatási komponenseit és az EAZA természetvédelmi kampányokat ([conservation campaigns](#)). Külső partnerségekhez csatlakozunk, mint például az EU Beporzók Kezdeményezése (EU Pollinators Initiative). Az éves mintegy 140 millió látogató fogadása mellett Tagjaink az online eszközök és a közösségi média segítségével is egyre szélesebb közönséget érhetnek el.

A **biológiai sokféleség csökkenésének** mozgatórugói – a szárazföld és tenger használatának változásaitól, a természet közvetlen kizsákmányolásán át, az éghajlatváltozástól a szennyezésig és az idegenhonos inváziós

fajokig – mind továbbra is kiemelt témáink maradnak az oktatásban. Elkötelezettek maradunk amellett, hogy arra inspiráljuk közösségeinket, hogy **hozzák vissza a természetet az életükbe**, ahogy azt a Stratégia kéri.

Ugyanakkor az EAZA és tagjai arra törekszenek, hogy példát mutassanak **működésük környezeti lábnyomának** csökkentésével, amely a közelgő EAZA-stratégia 2025-ig tartó központi területe.

2.2. Hangsúlyozzuk, hogy a progresszív állatkertek és akváriumok többet tesznek, mint a tudatosság növelése.

A nyilvánosság figyelmének felkeltése és az állatok megfelelő gondozásának biztosítása mellett az EU állatkertekről szóló irányelvvel **EU Zoos Directive**⁴ előírja, hogy az állatkertek és akváriumok hozzájáruljanak a vadon élő állatokfajok védelméhez azok természetes elterjedésén belül és kívül (in situ és ex situ) populációkezelés és megőrzési tenyésztés, újratelepítés, tudományos kutatás vagy képzés révén.

Mіндеzen szerepek az EAZA tevékenységének középpontjában állnak, és tagjainak tevékenysége túlmutat az Állatkerti Irányelv követelményein. A fajvédelemhez való hozzájárulásuk a források adományozásától és a személyzet munkájához szükséges időtől kezdve a kapacitásépítésig, érdekképviselésig stb. terjed (az EAZA az állatkertek és akváriumok globális szakmai közösségének része, amely a fajvédelmi alapok harmadik legnagyobb adományozójának számít⁵). A tagintézmények személyzete önkéntesen rendelkezésre bocsátja szaktudását, hogy támogassa más természetvédelmi szervezetek pl. hozzájárulva a fajok állapotának felméréséhez az IUCN Vörös Lista készítésének részeként.

A közös **populációmenedzsment programok** (EAZA Ex Situ Program, EEP) az EAZA munkájának alapját képezik a kezdetektől. Az EEP-k több mint 400 fajt szolgálnak, mivel támogatják azok

fennmaradását, a velük kapcsolatos ismeretek bővítését és átadását, és megerősítik a populációk helyzetét azok természetes élőhelyein.

Az elmúlt évtizedben az erdei rénszarvas (*Rangifer tarandus fennicus*), az európai nyérc (*Mustela lutreola*), a waldrapp ibis (*Geronticus eremita*), a szakállas keselyű (*Gypaetus barbatus*) és a Montseny pataki göte (*Calotriton arnoldi*) csak néhány példa olyan fajokra, amelyek Európában vadon élő populációit támogatták az EEP állatfajok szélesebb nemzetközi programok részeként, amelyekből közül sokan részesülnek az EU LIFE támogatásban.

Ezenkívül képviselőink **kutatási** együttműködésekben is aktívak. Az elmúlt évtizedben az EAZA tagok kutatásainak száma több mint háromszorosára növekedett⁶. Az EAZA elkötelezett amellett, hogy javítsa a fajmegőrzési **készségeket** - mind belsőleg (például az **EU által finanszírozott professzionális állatkerti képzési keretrendszer révén**), mind pedig a különféle természetvédelmi partnereinkkel világszerte.

2.3. Arra biztatjuk az EU tagállamait, hogy teljes mértékben hajtsák végre az EU Állatkerti Irányelvét.

Legutóbbi értékelésében az EU arra a következtetésre jutott, hogy **az Irányelv továbbra is megfelel céljának, de azokat a Tagállamoknak** hathatósabban kell végrehajtaniuk. Az EAZA, valamint a nemzeti állatkerti szövetségek (amelyek közül 13 szintén tagja az EAZA-nak) szerepének elemzése során kiemeli, hogy segítik az állatkerteket és akváriumokat az Irányelvben **meghatározott követelmények teljesítésében** és meghaladásában.

Miközben értékeljük az elismerést, emlékeztetjük a tagállamokat, hogy az Állatkertekről Szóló Irányelv **jobb végrehajtása** lehetővé teszi számukra, hogy tovább növeljék állatkertjeik és akváriumaik hozzájárulását a biodiverzitás megmentéséhez mind Európában, mind világszerte.

Arra biztatjuk a tagállamokat, hogy vegyenek részt a Bizottság által irányított hároméves folyamatban, amelynek célja a bevált gyakorlatok megosztása a végrehajtás terén, és használják az EU Állatkertek Irányelvének Helyes Gyakorlata dokumentumot [EU Zoos Directive Good Practices Document](#), amely útmutatást nyújt az irányelv minden célkitűzésének megvalósításához, és amely már nyolc nyelven is elérhető.

2.4. Felszólítunk az állatkertek engedélyezésének jobb összehangolására más környezetvédelmi törvényekkel.

Az állatkertek és akváriumok természetvédelmi akciótervekhez és stratégiákhoz való hozzájárulásának maximalizálásához a szükség van a hivatalos állatkerti engedélyek összehangolására a környezetvédelmi jogszabályok más elemeivel.

Különösképpen, az állatkertekről szóló előírások ex situ fajvédelmi célkitűzéseit és az invazív fajokra vonatkozó, az **invazív fajokról** szóló **EU-rendeletben meghatározott szabályok** összehangolást kérjük.

Miközben úgy gondoljuk, hogy az IAS-rendelet szükséges eszközt kínál az őshonos biodiverzitás megóvásához az idegenhonos, invazív fajoktól (amint azt a 2017. évi állásfoglalásunkban is kiemeltük ([Position Statement](#))⁷, megismételjük, hogy bizonyos, az EU-ban invazívként nyilvántartott fajok populációi természetes élőhelyeiken csökkenhetnek. Következésképpen **ex situ megőrzésre** lehet szükség, pl. az EAZA Ex Situ programokban, amely csak országos-szintű **kivételekkel** lehetséges.

Üdvözljük a stratégia azon célját, hogy 50%-kal csökkentsék az idegenhonos, invazív fajok által veszélyeztetett vörös listán szereplő fajok számát. Úgy gondoljuk azonban, hogy ennek az ambiciózus célnak a megelőző intézkedések mellett jelentős figyelmet kell fordítania az invazív fajoknak az európai élőhelyekből történő **kiirtására**. Az EAZA tagjai, hogy a közelmúlt egyik példáját említsük, aktívan részt vesznek az IAS, bikabéka Franciaországi felszámolási programjában.

2.5. Arra biztatjuk a helyi hatóságokat, hogy vegyék figyelembe az állatkerteket zöldítő kezdeményéseik során.

Az EAZA állatkertek és akváriumok több mint 72%-a több **mint 20 000 lakosú városokban** található; sokan a városok mellett helyezkednek el. Sokukban vannak értékes kisméretű élőhelyek és **zavartalan** folyosók, amelyek menedéket biztosítanak őshonos növény- és állatfajok számára a városi környezetben.

Üdvözljük az ambiciózus **Városi Zöldítési Tervek** (Urban Greening Plans) iránti felhívást, és arra buzdítjuk

az önkormányzati hatóságokat, hogy a tervezés során vegyék figyelembe az állatkertek és akváriumok zöld és kék tereit.

3. HANGSÚLYOZZA A FAJMEGŐRZÉST

Az IPBES globális értékelése és az **Abu Dhabi globális fajmegőrzési akció felhívása**, (Abu Dhabi Call for Global Species Conservation Action)⁸ amelyet az EAZA és sok tagunk aláírt, arra a következtetésre jutott, hogy **a fajvesztés jelenlegi sebessége ellehetetleníti azok létfontosságú ökológiai és társadalmi szerepeit**. Olyan biodiverzitási politikát támogatunk, amely kifejezetten magában foglalja **a fajmegőrzési célokat** a nem kevésbé fontos élőhely- és ökoszisztéma-központú célok kiegészítéseként.

Annak ellenére, hogy az EU biodiverzitási stratégiája 2020-ra törekszik az **Európai** állat- és növényfajok védelmének javítására, sok fajt továbbra is a kihalás veszélye fenyeget. Mindamellett az **EU-n kívül**, ahol az EU alapvető pénzeszközöket adományozott a biológiai sokféleség megőrzésére és az EU politikájának bizonyos vetületei és kereskedelmi mintái továbbra is negatív lábnyomot hagy az ökoszisztémákban és az azokban élő fajokra.

Dicséret illeti a Bizottságot, hogy ezeket a kihívásokat átfogó módon kezeli a 2030-as Stratégiában.

Nyomatékosan javasoljuk, hogy az átfogó célkitűzés, azaz „a biológiai sokféleség helyreállítási pályára állítása 2030-ig” tartalmazzon igen erős fajmegőrzési intézkedéseket. Ez különösen fontos a kicsi és / vagy szétagrozott populációjú fajok esetében, mivel lehet, hogy még akkor sem képesek regenerálódni, ha a túlélésre vonatkozó elsődleges veszélyek csökkennek. A genetikai és demográfiai tényezőkkel szembeni sebezhetőség által kiváltott örvényből való kivonásuk intenzív kezelést igényelhet.

Ezért az EU stratégiájának végrehajtása és a CBD CoP15 felé vezető úton:

3.2. 3.1. Felhívjuk az EU-t, annak tagállamait és a CBD más feleit, hogy hozzanak létre:

- szilárd sürgősségi intézkedéseket a **fajok hanyatlásának megállítására 2030-ig**, és az ember által okozott kihalási folyamatok megakadályozása a legfontosabb fenyegetések kezelésével;
- integrált intézkedéseket az **összes veszélyeztetett faj 2050-ig történő helyreállításának biztosítására**;
- világos és ambiciózus **célkitűzéseket a fajok megóvása érdekében**, a célok elérésére szolgáló hatékony munkaprogrammal;
- átlátható és elszámoltatható jogi és **intézményi kereteket** a fajmegőrzés támogatására.

Az EAZA más **szervezetekkel** több mint 30 éve együttműködve az integrált természetvédelem hatékony kereteinek kidolgozása és végrehajtása területén készen áll arra, hogy megossza tapasztalatait e célok érdekében.

3.3. Felhívás szilárd célok kitűzésére a vadon élő fajok genetikai sokféleségének megőrzésére.

A genetikai sokféleség döntő tényező a fajok hosszú távú túlélésében, valamint az egész ökoszisztéma ellenálló képessége, továbbá az ökoszisztéma-szolgáltatások biztosításában. A genetikai sokféleség elvesztése az egyik legnagyobb veszély a populációk fennmaradását illetően⁹. Ezért a genetikai sokféleség mérése és megőrzése kulcsfontosságú elemét kell, hogy képezze a természet megőrzésének, helyreállításának és kezelésének.

A jelenlegi globális biodiverzitási keretrendszer azonban nem volt képes kezelni az összes faj genetikai sokféleségét: Az Aichi 13. célja csak a természetett növények és a háziállatok genetikai sokféleségére vonatkozik. Hasonlóképpen, az EU biodiverzitási stratégiája a 2020-ra csak a mezőgazdasági genetikai sokféleséget veszi figyelembe.

Az EU 2030-ra szóló stratégiája kibővíti fókuszát, felismerve a vadon élő fajok genetikai **elszigetelődése megállításának fontosságát** azáltal, hogy **ökológiai folyosókat** jelölnek ki a Transzeurópai Természetvédelmi Hálózatokon (Trans-European Nature Networks) belül. Bár természetesen ez egy lépés a helyes irányba, ez még mindig elmarad a vadon élő fajok **genetikai sokféleségének mérésére, fenntartására és - ahol lehetséges - javítására vonatkozó határozott célkitűzés bevezetéséről**.

Arra számítunk, hogy az EU vezető szerepet játszik egy ilyen rendkívül szükséges célnak a 2020 utáni globális keretbe történő beépítésében.

A mi részünkről az EAZA továbbra is elkötelezett amellyel, hogy hozzájáruljon a **vadon élő populációk genetikai változatosságának fenntartásához**. Ex situ tevékenységeink egyik közös célja az állatkerti és akváriumi populációk demográfiai és genetikai életképességének javítása, amely következőképpen támogathatja a vadon élő populációkat azáltal, hogy szükség esetén visszatelepít az EAZA Ex Situ Programban (EEP) résztvevő egyedeket, és ahol szükséges, megosztja a szakértői ismereteket. Ez a természetvédelmi ex situ kezelésnek az IUCN által is elismert, egyik kulcsfontosságú hozzájárulása. A professzionális állatkerti- és akváriumközösség jelentősen hozzájárul a kispopuláció-kezelés, mint tudomány előre mozdításához, és az állatok populációjának in situ és ex situ kezelésére szolgáló eszközök fejlesztéséhez (pl. A VORTEX és a PMx a [Species Conservation Toolkit Initiative](#) (Fajmegőrzési Eszköztár Kezdeményezés) - SCTI keretében, amelynek az EAZA partnere). Lásd még a 4. szakaszban.

3.3. Javasoljuk, hogy az EU Nemzeti Biodiverzitás Stratégiái és Cselekvési Tervei (NBSAP):

- hangsúlyozzák a fajmegőrzés tervezés megfelelő szintre emelésének szükségességét;
- legyenek tekintettel azon a fajokra, amelyek populációi potenciálisan önmaguktól nem képesek helyreállni, amennyiben csupán a hanyatlás elsődleges okainak kezelésére kerül sor, és esetleg „intenzív kezelésre” is szükség van a populációk vagy az egyed szintjén, hogy megóvják azokat a sztochasztikus (genetikai / vagy demográfiai) fenyegetettség által kiváltott hanyatlástól;
- biztosítsák az EU területén hatályos, a kihalás veszélyének kitétt **fajokra** vonatkozó fajvédelmi intézkedések működtetését;
- ösztönözzék e tervek kidolgozásának érdekében a partnerekkel való együttműködést az összes **rendelkezésre álló szakértelem és eszköz összegyűjtését**;
- biztosítsanak szabályrendszert, amelyekre **alapozva** lehetővé válik a tervek integrált és hatékony végrehajtása.

Üdvözljük, hogy a Stratégia felhívja a CBD feleket a Nemzeti Biodiverzitás Stratégiák és Cselekvési Tervek (NBSAP) erőteljesebb végrehajtására, monitorozására és felülvizsgálatára annak biztosítása érdekében, hogy ezek a nemzeti kötelezettségvállalások együttesen lehetővé tegyék a 2020 utáni célok elérését. Nyomatékosan javasoljuk, hogy a **NBSAP-k vegyék figyelembe** az időszak alatt már kidolgozott, vagy kidolgozandó **fajmegőrzési terveket** és stratégiákat, például azokat, amelyeket az IUCN SSC Védelmi Tervezési Szakértői Csoport (Conservation Planning Specialist Group CPSG) facilitált.

Az ibériai hiúz (*Lynx pardinus*) az egyik ikonikus példája a fajoknak, amelyek nyertesei voltak egy ilyen akciónak. A spanyol kormány projektjében a CPSG összehozta az összes érdekelt felet, ideértve az EAZA állatkeretet is, hogy kidolgozzanak egy szilárd, hosszú távú védelmi stratégiát, amelynek eredményeképpen mára a populáció a háromszorosára növekedett. Ez lehetővé tette, hogy a faj a “Kritikusan Veszélyeztetett” (Critically Endangered) kategóriából a “Veszélyeztetett” (Endangered) kategóriába kerüljön¹⁰.

4. ALKALMAZZON INTEGRÁLT EGYSÉGES TERVEZÉSI MEGKÖZELÍTÉST A FAJMEGŐRZÉSBEN

A fenti 3. fejezet kiegészítésével hangsúlyozni szeretnénk, hogy a vadon élő állat- és növényfajok védelme akkor a leghatékonyabb, ha a multidiszciplináris szakértői csoportok nem egyetlen megőrzési stratégiát vesznek figyelembe, hanem olyan stratégiák portfólióját, amelyeket egyidejűleg, proaktív módon és korán alkalmaznak, azaz a mielőtt a kérdéses faj egyedszáma a kritikus szint alá csökken¹¹.

A vadonban kihalt 73 és az IUCN Vörös Listáján kritikusan veszélyeztetett 6 127 faj helyzetét részben az időben történő emberi beavatkozás hiányának köszönheti.

Az európai bölény, a polinéziai partula csiga vagy az arab oryx példája csak néhány a számos kihalástól megmentett állatfaj közül, ahol állatkeretek közvetlen ex situ tevékenységei fontos tényezőként jelentek meg. A kétéltűek egy másik taxon, ahol ez az együttműködés létfontosságú, az EAZA része a globális kétéltűek megőrzési mozgalomnak.

Míg az ex situ közösség (professzionális állatkeretek, akváriumok, botanikus kertek és egyéb túlnyomórészt ex situ szereplők) a fajgazdálkodás szakértelmének értékes forrása, potenciálját gyakran figyelmen kívül hagyják a fajmegőrzés tervezésében és végrehajtásában, in situ vagy ex situ. Ezenkívül az ex situ menedzsment értékes és változatos eszközöket kínál a nagyobb megőrzési eszközkészlet keretrendszerén belül.

Az ex situ menedzsment eszközeit sajnálatosan túl gyakran az utolsó pillanatban alkalmazzák, amikor az összes többi stratégia kudarcot vallott. Az ilyen utolsó esély jegyében végzett próbálkozások nem csak kevésbé hatékonyak: néha már egyszerűen túl későn érkeznek egy faj megmentésére.

Ezért mi:

4.1. Felhívjuk a CBD valamennyi résztvevőjét az 9. cikk teljes végrehajtására.

A 9. cikk előírja a Felek számára, hogy amennyire csak lehetséges, megfelelő módon és időben hozzanak intézkedéseket az ex situ védelemre, kiegészítve az in situ intézkedéseket¹². Felhívjuk a CBD feleket, hogy hatékonyan használják fel az összes rendelkezésre álló fajvédelmi eszközt, és integráltan és időben tervezzék meg az in situ és ex situ megőrzési beavatkozásokat.

4.2. Javasoljuk az Egységes Terv Megközelítés (One Plan Approach¹³) alkalmazását.

Az IUCN által elfogadott, Egységes Terv Megközelítés elősegíti a faj összes populációjára vonatkozó menedzselési stratégiák és védelmi intézkedések közös kidolgozását az összes felelős fél által, hogy egységes, átfogó védelmi tervet készítsen az adott fajra vonatkozóan.

Az állatkertek közösségében széles körben elfogadják az Egységes Terv Megközelítést: ez az irányadó keretrendszer a Világ Állatkertjeinek és az Akváriumainak Fajmegőrzési Stratégiájához (World Zoo and Aquarium Conservation Strategy¹⁴), valamint az EAZA közös populációkezeléséhez¹⁵.

Felhívjuk a figyelmet az IUCN ex situ menedzsmet fajvédelemben történő alkalmazásának irányelvei (**IUCN's Guidelines on the Use of Ex Situ Management for Species Conservation**¹⁶) sokkal szélesebb körű felhasználására és annak terjesztésére is, amely gyakorlati útmutatást nyújt az ex situ alkotóelem értékeléséhez, annak fenntarthatóságát és követelményeit tekintetbe véve a fajvédelmi célok elérésére.

Felszólítunk az irányelvekben meghatározott, rendelkezésre álló **ex situ megőrzési szerepkörök teljes körének elismerésére**, ideértve a molekuláris eszközök és a **biobankok** potenciálját is. Ezenkívül felszólítunk egy jobban összehangolt, a vadon élő állatvilágot szolgáló biobank globális stratégiáinak kidolgozására, annak fejlesztésére.

Az EAZA Biobank genetikai támogatást nyújt a populációkezeléshez és a természetvédelmi kutatásokhoz. A genetikai anyagmintákat négy helyszínen tárolják: Antwerpeni Állatkert, Skóciai Királyi Zoológiai Társaság (RZSS) Edinburgh-i Állatkertje, Berlini Állatkerti és Vadvilág Kutatóintézet (IZW), illetve Koppenhága Állatkertje.

A minták hozzájárulnak a fajok genetikai sokféleségének fenntartásához és javításához, annak hosszú távú túlélésének megóvása érdekében, és megoszthatók a hatóságokkal a vadon élő állatok illegális kereskedelme elleni küzdelemben, pl. a veszélyeztetett fajok referencia-adatbázisainak támogatása (ahogyan a TigrisID-vel ellátott tigrisek esetében is történt).

4.3 Felhívjuk az EU-t és tagállamait, hogy alakítsák ki és támogassák a fajmegőrzés holisztikus megközelítését.

Olyan megközelítést kérünk, amely kiegyensúlyozott módon kezeli az összes veszélyt, és lehetővé teszi az összes releváns tudományág és ágazat bevonását és részvételét. Véleményünk szerint a következő elemeket nem szabad elhagyni egy ilyen megközelítésben:

- az **ex situ közösség szakértőinek** bevonása a fajmegőrzés tervezésébe és végrehajtásába,
- a fajmegőrzés **ex situ szükségleteinek értékelése**,
- az **ex situ tevékenységek** összekapcsolása az ilyen igényekkel,
- a **genetikai sokféleség** beépítése a védelmi tervezésbe és a cselekvésbe.

5. BIZTOSÍTSÁ A BIOLÓGIAI SOKFÉLESÉG KIZÁRÓLAG FENNTARTHATÓTÖRVÉNYES MÓDON MEGVALÓSULÓ HASZNÁLATÁT

Az EAZA, valamint a Tag állatkertek és akváriumok elkötelezettek a vadon élő állatok illegális és fenntarthatatlan kereskedelme és felhasználása ellen. Az ilyen jellegű kereskedelem elleni projektek támogatása az egész világon, a nyilvánosság oktatása, valamint a közös kampányok mellett (lásd a lenti

keretes részt), számtalan EAZA-tag együttműködik a CITES-hatóságokkal azáltal, hogy évente több ezer elkobzott állatnak sürgősségi gondozást nyújtanak.

A fentiekre támaszkodva az EAZA megerősítette elkötelezettségét CITES megfigyelő szervezeteként, továbbá mint érdekelt fél az EU vadon élő állatok és növények kereskedelmének politikájában.

Példák a kereskedelemmel kapcsolatos EAZA Védelmi Kampányokra:

A Bushmeat kampány (2000-2001) az IFAW-val közösen 1,9 millió aláírást gyűjtött egy, a fenyegetett fajok illegális vadászat és kereskedelem elleni védelméről szóló petícióra - ez az egyik legnagyobb petíció, amelyet valaha az Európai Parlamenthez benyújtottak.

Csendes erdő kampány (2018-2019), amely az ázsiai énekesmadár-válságra összpontosít, a BirdLife International, a TRAFFIC és az IUCN Asian Songbird Trade Specialist Csoporttal együttműködve.

Melyik hal? Kampány (2020-2021), a Vízi Emlősök Európai Szövetségével (EAAM) és az Akvárium-kurátorok Európai Uniójával (EUAC) együtt, a vízi erőforrások fenntartható felhasználására összpontosítva.

Arra is törekszünk, hogy jó példával járjunk elől. Az EAZA Ex Situ programok (EEP) teljesen nem-kereskedelmi jellegűek és az EEP állatok eladása nem engedélyezett. Az EAZA tagjai továbbá az Állatkertek és Akváriumok Világkonzervációs Stratégiáját alkalmazzák (World Zoo and Aquarium Conservation Strategy¹⁷), amely az állatok természetes élőhelyükről való begyűjtését csak egyértelmű védelmi célokat szolgáló különleges esetekre korlátozza. Ezen felül az EAZA tagjai a Species360 által üzemeltetett professzionális ZIMS (Zoological Information Management System) adatbázis segítségével rögzítik és követik nyomon az állatokat.

Üdvözölve a Bizottság nyilatkozatát, amely szerint a 2030-ra szóló stratégián keresztül folytatja az illegális vadon élő állatok és növények kereskedelmének visszaszorítását, arra buzdítjuk a tagállamokat, hogy támogassák és tovább erősítsék ezeket az erőfeszítéseket.

Különösképpen szeretnénk:

5.1. Felszólítani a vadon élő állatok kereskedelmének és fenntarthatóságára, valamint jogszerűségének biztosítására.

Nagyobb szinergiákat kérünk a nemzeti kormányok és más érdekelt felek rendelkezésére álló valamennyi **releváns eszköz között**, ideértve a többoldalú környezetvédelmi megállapodásokat, mint a **CBD, a CITES és a CMS**.

5.2 Ösztönözze az EU-t, hogy mutasson példát az alábbiak révén:

- a **vadon élő állatok és növények kereskedelme elleni tartó cselekvési terv felülvizsgálata** 2021-ig, amint azt bejelentették, és a cselekvési terv erőteljesen finanszírozott, teljes mértékben az EU biodiverzitási stratégiájába integrált folytatásának elindítása;
- a **vadon élő állatok kárára elkövetett bűncselekményekben kiszabott büntetési tételek teljes végrehajtása**, megfelelően tükrözve a bűncselekmény mértékét és hatását;
- a releváns EU politikák közötti **szinergiák további fokozása**, különös tekintettel a természetre, a fejlesztési együttműködésre, a kereskedelemre és a biztonságra vonatkozó politikára;
- az **EU elefántcsontpiacának bezárására** irányuló erőfeszítések fokozása.
- Tekintettel az Európában tenyésztett **tigrisfélékből származó termékek** kereskedelmével foglalkozó hálózatok közelmúltbeli leleplezésére, felhívjuk az EU tagállamait annak biztosítására, hogy az Európai ex situ tigrispopuláció olyan nem-kereskedelmi célokat szolgáljon, mint például kutatás, oktatás és megőrzés, valamint fajvédelmi célú tenyésztés, ahogyan azt az EAZA Ex situ programok szemléltetik¹³

5.3. Üdvözljük az ígéretet miszerint az EU biztosítja, hogy politikái, beleértve a kereskedelmi megállapodásokat, nem fognak hozzájárulni a biológiai sokféleség csökkenéséhez,

sem a környezetvédelmi politikák gyengüléséhez az EU-n belül vagy kívül. Üdvözljük az EU hajlandóságát, hogy kereskedelmi partnerei számára elősegíti a biodiverzitás-barát kereskedelem felé történő áttérést.

Hasonlóképpen üdvözljük a nyilatkozatot, amely szerint minimalizálják az EU szerepét az erdők kiirtásából származó importban. Arra biztatjuk az EU-t, hogy mozdítsa elő a fenntartható és hitelesített mezőgazdasági termelés nemzetközi rendszerének létrehozását az erdőirtással összefüggő import globális kiküszöbölése érdekében.

5.4. Üdvözljük az egységes egészségügyi megközelítés iránti elkötelezettségét

Üdvözljük a Bizottság elkötelezettségét az egységes egészségügyi megközelítés mellett, amely elismeri az emberi, állati és az ökoszisztéma egészségének lényeges kapcsolatát, ahogyan arra az előző CBD CoP-ben felhívták a figyelmet¹⁹.

Miközben a SARS-CoV-2 eredete és útja még ellenőrizésre szorul, ez a világjárvány emlékeztető arra, hogy a vadon élő állatok kereskedelmét nemcsak a fajokra, ökoszisztémákra és megelőhetésre gyakorolt hosszú távú hatása szempontjából kell figyelembe venni, hanem a zoonózisok terjesztésének potenciális lehetőségének szempontjából is

Ennek érdekében üdvözljük az ENSZ Környezetvédelmi Programjának (UNEP) nemrégiben tett ígérését egy zoonotikus kockázati és reagálási program kidolgozására²⁰, amely segít az országokat a kockázatok csökkentésében, feltérképezi a vadon élő állatok szabályozatlan kereskedelme miatti egészségügyi veszélyforrásokat, az élőhelyek széttagolódását és a biológiai sokféleség csökkenését. Arra biztatjuk az EU-t, hogy támogassa e program létrehozását és végrehajtását.

Partnerünk: Európai Állatkerti és Vadállatorvosok Szövetsége

Szoros partnerkapcsolat fűzi össze az EAZA-t és a sok éves együttműködés során kialakult Európai Állatkerti és Vadállatorvosok Szövetségét ([EAZWV](#)). Együtt dolgozunk a vadon élő állatok egészségének javításában, mind a szabadon élő, mind az ex situ helyzetű populációkban, kapacitásépítés, képzés és kutatás révén. Ágazatunk állat-egészségügyi szakértelmét megosztjuk az országos hatóságokkal és az EU intézményeivel is.

ZÁRSZÓ

Az EAZA nemrégiben fogadta el új elképzelését: *Progresszív állatkertek és akváriumok veled együtt a fajok megmentéséért.* Ez a vezérelv hatja át munkánkat a következő stratégiai időszakokban, a 2021-2025-es időszak kezdetén. A „Veled együtt” azon szándékunkra utal, hogy intenzívebb partnerkapcsolatok révén növeljük befolyásunkat a fajmegőrzés területén: a tagállami állatkertek és akváriumok látogatóival, a hatóságokkal és a hasonló-gondolkodású szervezetekkel minden szinten, az önkormányzatoktól a globális szerveződésekig.

Miután az EAZA tagjai kétharmadának székhelye az Európai Unióban található, az EU biodiverzitási stratégiája fontos referenciakeret az általunk létrehozott és csatlakozott partnerségek számára. Vágyunk, hogy szinergiákat keressünk az EAZA és az EU stratégiai között, és hozzájáruljunk azon közös célunkhoz, hogy a Föld bolygót, egyetlen otthonunkat, jobb és ellenállóbb állapotban hagyjuk a következő generációk számára.

AZ EAZA-ról

Az 1992-ben alapított EAZA a világ legnagyobb regionális állatkert- és akváriumszövetsége, több mint 400 tagintézménnyel (341 állatkert és akvárium, 13 nemzeti és szubregionális állatkertszövetség, további társ-szervezetek) **48 országban, köztük 25 EU-tagállamban.**

Az EAZA elősegíti az együttműködést az európai és nyugat-ázsiai állatkertek és akváriumok közösségén belül az oktatás, a kutatás és a természetvédelem célkitűzéseit illetően, tevékenységének középpontjában a Tagságunk által gondozott állatok állnak. Az EAZA-tagság szigorú akkreditációs követelményekhez és kötelező érvényű szabványoknak való megfeleléshez kötött.

Az EAZA tagok létesítményeibe évente 140 millió látogató jut el, így azok egyedülálló helyzetben vannak, hogy inspirálják a közvéleményt a biológiai sokféleség megőrzésével kapcsolatos ismereteket elsajátításában és annak támogatásában. Az EAZA tagintézmények szakértői csoportjai 40+ Taxon Tanácsadó Csoportban (Taxon Advisory Groups-TAGs) működnek együtt, amelyek az Egységes Tervezési Megközelítés gyakorlatával mintegy 400 elsődlegesen veszélyeztetett fajt felügyelő EAZA Ex situ programot (EEP) irányítanak. Az EAZA szorosan együttműködik az IUCN SSC fajmegőrzés tervezési szakértői csoportjával (IUCN SSC Conservation Planning Specialist Group), a taxon-specifikus IUCN SSC szakértői csoportokkal és más természetvédelmi partnerekkel.

Az EAZA magas színvonalát és bevált gyakorlatát elismerte az EU az Állatkerti Irányelv (1999/22/EC) fejezeteiben, amelynek célja az állatkertek szerepének növelése a fajvédelem terén valamint a [Zoos Directive Good Practices Document](#) megalkotásakor, amely iránymutatást nyújt az előző dokumentumban szereplő irányelvek végrehajtására. Ezt az elismerést az EAZA kötelezettségének fogjuk fel, hogy támogassa az EU-t - és más EU-n kívüli országokat, ahol Tagságunk található - hogy azok megfelelő politikai feltételek megteremtésével hozzájáruljanak a progresszív állatkertek és akváriumok potenciáljának teljes kiaknázásához. Ezt többek között az EAZA nyíltan elérhető szabványainak és irányelveinek ([Standards and Guidelines](#)) megosztása és népszerűsítése révén tesszük meg.

Az EAZA az **Állatkertek és Akváriumok Világszövetsége** (WAZA) és a **Természetvédelmi Világszövetség** (IUCN) tagja.

REFERENCIÁK

1. Strategic Plan for Biodiversity 2011–2020, CBD CoP Decision X/2. <https://www.cbd.int/decision/cop/?id=12268>
2. IPBES Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services (2019). <https://ipbes.net/global-assessment-report-biodiversity-ecosystem-services>
3. Baba Dioum, speech at the 1968 meeting of the IUCN General Assembly, New Delhi.
4. Council Directive 1999/22/EC of 29 March 1999 on the keeping of wild animals in zoos. https://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/zoos/index_en.htm
5. M. Gusset, G. Dick. (2011). The global reach of zoos and aquariums in visitor numbers and conservation expenditures. *Zoo Biology*. 30. 566–569. <https://onlinelibrary.wiley.com/journal/10982361>
6. H. L. Åhman Welden, M. Stelvig, C. Kimmie Nielsen, C. Purcell, L. Eckley, M. F. Bertelsen, C. Hvilsom (2020). The contributions of EAZA zoos and aquaria to peer-reviewed scientific research. *JZAR, Journal of Zoo and Aquarium Research* 8(2) 2020. <https://www.jzar.org/jzar/article/view/486/317>
7. EAZA Position Statement on the EU Regulation on the prevention and management of the introduction and spread of invasive alien species (1143/2014). <https://www.eaza.net/assets/Uploads/Position-statements/EAZA-Position-Statement-IAS-Regulation-2017-09-FINAL.pdf>
8. The Abu Dhabi Call for Global Species Conservation Action. <https://www.iucn.org/news/species-survival-commission/201910/iucn-calls-halt-species-decline-2030>
9. K. Ralls et al. (2017). Call for a Paradigm Shift in the Genetic Management of Fragmented Populations. *Conservation Letters*. <https://conbio.onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/conl.12412>
10. CPSG update, November 2017, http://www.cbsg.org/sites/cbsg.org/files/documents/November%20eUpdate%202017%20English_0.pdf
11. Byers, O., Lees, C., Wilcken, J. and C. Schwitzer (2013). The One Plan approach: The philosophy and implementation of CBSG's approach to integrated species conservation planning. In WAZA Magazine Volume 14 'Towards Integrated Conservation' Gland, Switzerland
12. Convention on Biological Diversity, Article 9. Ex-situ Conservation. <https://www.cbd.int/kb/record/article/6885?RecordType=article>
13. The One Plan Approach to Conservation. IUCN SSC Conservation Planning Specialist Group. <https://www.cpsg.org/our-approach/one-plan-approach-conservation>
14. Committing to Conservation: The World Zoo and Aquarium Conservation Strategy. (2015). <https://www.waza.org/priorities/conservation/conservation-strategies/>
15. D. de Man, K. Leus. (2018). EAZA's new Population Management structure. Designed to contribute to species conservation. *IUCN SSQ Quarterly Report*, September 2018, p. 17. www.iucn.org/theme/species/publications/ssc-quarterly-reports
16. IUCN Species Survival Commission Guidelines on the Use of Ex situ Management for Species Conservation. <http://www.cbsg.org/iucn-ssc-ex-situ-guidelines>
17. Committing to Conservation: The World Zoo and Aquarium Conservation Strategy. World Association of Zoos and Aquariums (2015). <https://www.waza.org/priorities/conservation/conservation-strategies/>
18. EAZA Position Statement on European Commercial Trade in Tigers and Tiger Parts (2018). <https://www.eaza.net/assets/Uploads/EAZA-Documents-Other/2018-EAZA-Position-Statement-on-tiger-trade.pdf>
19. Decision 14/4, Health and biodiversity, adopted by the 14th Conference of the Parties to the Convention on Biological Diversity. <https://www.cbd.int/doc/decisions/cop-14/cop-14-dec-04-en.pdf>
20. Working with the Environment to Protect People. UNEP's COVID-19 Response (2020). https://wedocs.unep.org/bitstream/handle/20.500.11822/32218/UNEP_COVID.pdf

